

GOST AUTOR

Neophodnost strukturnih reformi

Miloš Đurković, predsednik Američke privredne komore u Srbiji

Iako poslovna udruženja i angažovani pojedinci, a među njima i *AmCham*, već duže od decenije skreću pažnju na oblasti u kojima je neophodno ubrzano raditi kako bi se poslovno okruženje u Srbiji približilo evropskim standardima, jedno je sigurno: koliko god dobri bili rezultati koji su ostvareni u prethodnom periodu i kolika god se poboljšanja osetila, još je dosta posla ostalo. Pored toga, tempo sprovođenja reformi sporiji je nego što bi poslovni sektor želeo i neophodno je uložiti dodatne napore kako bi se ovaj proces ubrzao.

I pored velikih zadataka koji se nalaze pred Srbijom, posebno u domenu unapređenja regulative, ali i efikasnog sprovođenja usvojenih mera, kao i u vezi sa završetkom procesa približavanja Svetskoj trgovinskoj organizaciji i evropskim integracijama, naša zemlja je u prednosti da bude mesto za određeni broj investitora kada globalne finansijske okolnosti to budu dozvoljavale. Činjenice govore da je samo tokom prošle, krizne godine Srbija uspeła da privuče više od dve milijarde evra stranih investicija i po tom kriterijumu bude ispred svih zemalja u okruženju. To rečito govori o činjenici da prostor za dalja ulaganja postoji, ali i prepreke na koje investitori ukazuju.

Na prvom mestu, potrebno je obezbediti predvidljivost poslovanja, i ova rečenica već predstavlja mantru koja se duže od decenije čuje u Srbiji iz poslovne javnosti. Konkretno, neophodna je doslednost u sprovođenju javnih rasprava uz konsultacije privatnog sektora pre donošenja zakona. Takođe, treba i dalje raditi na smanjivanju administrativnih prepreka i time umanjiti troškove investiranja i poslovanja. Zatim, u kriznim vremenima, potrebno je obezbediti ekonomsku stabilnost zemlje, putem oštre kontrole javne potrošnje i privođenja ekonomskih reformi kraju.

Dakle, i u narednom periodu, primarni zadatak za sve uključene u ekonomski proces trebalo bi da bude dalji rad na unapređenju investicione klime, a prema mišljenju najvećih stranih i domaćih investitora okupljenih u *AmChamu*, on bi trebalo da se sprovodi u svim ključnim oblastima.

Konkretno, u domenu fiskalne politike veoma je značajno da se uravnoteži budžet i dostigne održiv javni dug, i smatramo da je dobar početak obnova aranžmana sa MMF-om. Takođe, u interesu privlačenja stranih investitora, kao i uspešnog poslovanja postojećih, neophodno

je ograničiti proliferaciju parafiskalnih nameta i postojeće konsolidovati i uvesti u budžet. Kada su posredi „parafiskalni nameti“, uglavnom je reč o opterećenjima koja mogu biti vrlo bitna stavka u okviru troškova poslovanja. Ono što je naša glavna primedba jeste da spisak svih parafiskalnih nameta i dalje ne postoji. Nisu svi nameti bespotrebni ili preklapajući – znatan broj njih su suštinske naknade koje se naplaćuju za korišćenje opšteg dobra ili pokrivanje eksternih troškova koje konačno snosi društvo. Preporuka bi bila ozbiljno sistemsko sagledavanje ovog pitanja, što bi uključilo usvajanje kataloga svih nameta, preispitivanje njihove svrhe i visine, uspostavljanje jasnog pravila ko i kako može da uvodi dodatne namete, kao i monitoring na terenu.

Kad je reč o strukturnim reformama, trebalo bi se fokusirati na mere reformisanja državne administracije i završetak procesa restrukturiranja javnih preduzeća, čime će se doprijeti povećanoj likvidnosti i efikasnosti javnog sektora.

U domenu građevinarstva i nekretnina potrebno je pojednostaviti proces dobijanja građevinskih dozvola, ali i razjasniti pitanja procedura vezanih za konverziju prava korišćenja u pravo svojine. Pored toga, potrebno je unaprediti sistem javnih nabavki, pre svega putem povećanja transparentnosti samog postupka, i obezbediti povećanje efikasnosti sudskih postupaka iz oblasti privredne materije.

Dodatno, jedan od prioriteta u narednom periodu treba da bude i modernizacija regulative iz oblasti radnih odnosa, s ciljem povećanja fleksibilnosti tržišta rada, kao i ukidanja komplikovanih administrativnih procedura koje otežavaju poslovanje.

Konačno, verujemo da će usaglašavanjem sa evropskim standardima doći i do povećane transparentnosti prilikom donošenja zakona, uz obaveznu javnu raspravu za sve zakone koji imaju efekta na privredu i konsultacije sa privatnim sektorom, s obzirom na to da su to neki od ključnih preduslova stabilnosti i predvidljivosti poslovnog ambijenta.

Iako je fraza „sem promene, ništa nije stalno“ upotrebljavana u raznim kontekstima, čini se da ova rečenica najbolje opisuje poslovno okruženje u Srbiji u ovom trenutku. U moru varijabli i još većem broju neizvesnosti, stalne promene se moraju održati i to predstavlja jedinu konstantu u našoj realnosti.